

ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียในท้องถิ่น
ที่เป็นเมืองท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่

Model Local Ordinances on Waste and Wastewater Management
in Krabi marine tourism town

พงศ์พันธุ์ เองฉ้วน¹ และ สุนีย์ มัลลิกะมาลย์²

Pongpun Engchuan and Sunee Mallikamarl

Article History

Received: 2020-12-03

Revised: 2021-02-04

Accepted: 2022-06-21

บทคัดย่อ

จังหวัดกระบี่เป็นหนึ่งในจังหวัดกลุ่มการท่องเที่ยวทะเลอันดามันที่มีความสวยงามธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่ประสบปัญหาทั้งขยะและน้ำเสีย เช่นเดียวกับจังหวัดอื่นในกลุ่มอันดามันซึ่งสามารถแก้ไขปัญหาได้โดยการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคธุรกิจเอกชนได้ร่วมกันจัดการขยะและน้ำเสียโดยมีข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียเป็นฐานอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยได้ใช้วิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การมีส่วนร่วมออกแบบ, ร่วมออกแบบ และการรับฟังความคิดเห็นเพื่อให้ได้คำตอบนำไปสู่การจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่น

การวิจัยพบว่า การจัดการขยะให้ได้ผลคือการคัดแยกขยะก่อนทิ้งโดยประชาชนในชุมชนและธุรกิจกิจการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และขยะที่คัดแยกมี 4 ประเภท คือขยะอินทรีย์ ขยะมีมูลค่า ขยะอันตรายและขยะติดเชื้อ การเก็บขนขยะตามวันและตามประเภทขยะที่มีถุงสีใส่ขยะ ให้นักท่องเที่ยวมีถุงขยะสำหรับใส่ขยะที่จัดการโดยผู้ประกอบการท่องเที่ยวและจัดเก็บถึงขยะจากนักท่องเที่ยวเมื่อเสร็จสิ้นการท่องเที่ยว การจัดการน้ำเสีย ให้ใช้วิธีการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียรวมโดยผู้ปล่อยน้ำเสียมาบำบัด คือ ผู้ประกอบการร้านค้า โรงแรม ที่พัก และการท่องเที่ยว จะต้องจ่ายค่าบำบัดน้ำเสียตามอัตราที่กฎหมายกำหนด

ข้อเสนอแนะการวิจัย คือ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตราข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อการจัดการขยะและน้ำเสีย ดำเนินการจัดให้มีระบบบำบัดน้ำเสียโดยใช้งบประมาณส่วนหนึ่งจากงบประมาณแผ่นดินและส่วนหนึ่งจากกองทุนสิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การจัดการขยะและน้ำเสีย การคัดแยกขยะ การมีส่วนร่วมของภาคเอกชน การท่องเที่ยวทางทะเล

¹ นักศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรนิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Ph.D. (Candidate), LL.D Program of Sripatum University

E-mail: Tonfern_fake1318@hotmail.com *Corresponding author

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ หลักสูตรนิติศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม

Thesis Advisor, LL.D Program of Sripatum University

Abstract

Krabi Province is one of the Andaman Sea tourism group with natural beauty that attracts tourists. But facing problems with both waste and wastewater same as other provinces in the Andaman group which can be solved by the collaboration of local government organizations and private businesses to jointly manage waste and wastewater. The model local ordinances on waste and wastewater management will be a power base of local government organizations. Research methodology adopted is qualitative research consisting of documentary research; in-depth interview; participatory design, co-design; and hearing for getting answers which lead to the preparation of local ordinances .

Research found that effective waste management is waste separation before discarding away by community people and tourism businesses. There are 4 types of waste i.e., organic waste; valuable waste; hazardous waste; and toxic waste. The day of waste collecting will depend on colour bags. Tourism business will provide bags for collecting waste to tourists and handled back at the end of the trip. Waste water management will manage under wastewater treatment system. The wastewater emitters are private business shop; hotel; accommodation; and tourism have to pay the treatment under the rate stipulated by law.

The research suggestion is that local government organizations enact local ordinances for waste and wastewater management. Operate a wastewater treatment system using part of the budget from the national budget and part from the environmental fund.

Keywords: waste and wastewater management, waste separation, private sector involvement Maritime tourism

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศที่สวยงาม ด้วยทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะมีทะเลที่สวยงาม มีหาดทรายที่มีทรายละเอียดและขาวสะอาดมีเกาะแก่งมากมาย และมีทรัพยากรใต้ทะเลที่อุดมสมบูรณ์จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้

รับความนิยมอย่างมากของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและชาวไทยที่นิยมมาเที่ยวโดยเฉพาะทะเลอันดามัน และจังหวัดกระบี่ก็เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่จัดอยู่ในกลุ่มท่องเที่ยวทะเลอันดามัน ดังปรากฏสถิตินักท่องเที่ยวทะเลอันดามันและจังหวัดกระบี่

ตารางที่ 1

ตารางแสดงสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในปีพ.ศ. 2561พ.ศ. 2561 กับ พ.ศ. 2562

นักท่องเที่ยวต่างชาติ	จำนวน/ล้านคน	รายได้ล้านล้านบาท
ปี พ.ศ. 2561	38.27	2.01
ปี พ.ศ. 2562	41.1	2.21

ที่มา : กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

(https://www.mots.go.th/more_news.php?cid=420&filename=index สืบค้นเมื่อวันที่ 10 มี.ค.2563)

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลที่ส่งผลกระทบต่อพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลอย่างมากหากไม่มีการแก้ไขในอนาคตความสวยงามก็จะถูกทำลายลงไปซึ่งย่อมส่งผลกระทบต่อตรงต่อการท่องเที่ยวทางทะเล ปัญหานี้ก็คือ ขยะและน้ำเสียที่ส่งผลกระทบต่อชายหาด เกาะแก่งและทรัพยากรใต้ทะเล ปัญหาขยะและน้ำเสียนั้นเป็นปัญหาล้างแวล้อมที่รัฐบาลทุกยุคสมัยมิได้ใส่ใจในการหามาตรการและวิธีการแก้ไขแต่ก็ยังไม่สามารถเอาชนะกับปัญหาได้ และแม้ว่าจะมีพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และ พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 ที่ได้กระจายอำนาจการบังคับใช้กฎหมายให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเป็นฐานอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะมีหน้าที่ในการจัดการขยะ เช่นเดียวกับปัญหาน้ำเสียที่มีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 ที่กำหนดให้มีการจัดการน้ำเสีย และมีกองทุนสิ่งแวดล้อมที่ให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการจัดการน้ำเสีย แต่ก็ไม่พบว่าการจัดการและการดำเนินการสามารถจะแก้ไขปัญหานี้ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ในการค้นหาคำตอบเพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการขยะและน้ำเสียโดยให้ทุกภาคส่วนที่เป็นผู้ผลิตและทั้งขยะและน้ำเสียได้มีส่วนร่วมในการจัดการเพื่อลดปัญหาขยะและน้ำเสียลงไป และคำตอบที่ได้มานำไปสู่การจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียขององค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่

นิยามศัพท์

แหล่งท่องเที่ยวทางทะเล หมายความว่า การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเลโดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล หมายความว่า พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่

การจัดการสิ่งแวดล้อมทางทะเล หมายความว่า วิธีการดำเนินการกับปัญหาขยะและน้ำเสียของพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่

ผลกระทบจากปัญหาล้างแวล้อม หมายความว่า ผลกระทบจากปัญหาขยะ และน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายความว่า การมีส่วนร่วมของภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และประชาชนในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในการจัดการขยะและน้ำเสีย

มาตรการจัดการ หมายความว่า มาตรการทางเศรษฐศาสตร์ มาตรการทางสังคม มาตรการทางเทคโนโลยี และมาตรการทางกฎหมาย ในการจัดการขยะและน้ำเสีย ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

การบูรณาการ หมายความว่า การจัดการปัญหาขยะและน้ำเสียร่วมกัน

ข้อบัญญัติท้องถิ่น หมายความว่า ข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเล

ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ หมายความว่า ข้อบัญญัติที่เป็นต้นแบบสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะนำไปตราเป็นกฎหมายระดับท้องถิ่น

ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียของพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล หมายความว่า ข้อบัญญัติที่เป็นต้นแบบสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะนำไปตราเป็นกฎหมายระดับท้องถิ่นในการจัดการขยะและน้ำเสียของจังหวัดกระบี่

ขอบเขตการวิจัย

การศึกษาและวิจัยกำหนดขอบเขตการศึกษา ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1) ทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการกำจัดขยะและน้ำเสีย ได้แก่ ทฤษฎีสถานีในสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีบริการสาธารณะ ทฤษฎีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทฤษฎีการจัดการสิ่งแวดล้อม หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน หลักการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชน หลักการพัฒนาที่ยั่งยืน หลักการป้องกันล่วงหน้า หลักผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่าย หลักนิติธรรม หลักการกระจายอำนาจ

2) กฎหมายคุ้มครองสิ่งแวดล้อมของต่างประเทศ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น Waste Management and Public Cleansing Act (Act No 137 of 1970 ประเทศออสเตรเลีย The Protection of the Environment Operation Act, 1997 : POEO Act

3) กฎหมายไทย ได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย นักวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่ฝ่ายการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เป็นพื้นที่ศึกษาหรือผู้ได้รับมอบหมาย ผู้นำชุมชนในพื้นที่ศึกษา นักธุรกิจเอกชนในพื้นที่ศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ในการเก็บรวบรวม คือ แหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดกระบี่

แนวคิดและทฤษฎี

ในการศึกษาวิจัยนั้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นหลัก โดยกฎหมายที่เกี่ยวข้องในประเด็นปัญหาสิ่งแวดล้อมมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

การจัดการขยะ

ขยะเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมประเภทหนึ่งรัฐจึงได้มีแนวนโยบายที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 โดยกำหนดในมาตรา 50 (8) ให้บุคคลมีหน้าที่ “ร่วมมือและสนับสนุนการอนุรักษ์และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งมรดกทางวัฒนธรรม” ในขณะที่รัฐเองต้องมีหน้าที่ตามมาตรา 57 (2) คือต้อง “อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พัฒนา บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ”

- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535

หากเป็นการจัดการขยะกฎหมายฉบับนี้ถือว่าเป็น

กฎหมายโดยตรงที่ให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการจัดการปัญหาดังกล่าว

สำหรับความหมายของขยะนี้กฎหมายฉบับนี้ใช้คำว่า ‘มูลฝอย’ ซึ่งมาตรา 4 ให้คำนิยามหมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า เศษวัตถุ ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เถ้า มูลสัตว์ซากสัตว์หรือสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยง สัตว์หรือที่อื่น และหมายความรวมถึงมูลฝอยติดเชื้อ มูลฝอยที่เป็นพิษหรืออันตรายจากชุมชน ดังนั้นจากคำนิยามนี้ มูลฝอย หรือขยะจึงหมายถึงสิ่งที่ไม่ต้องการใช้แล้วและประสงค์จะทิ้งซึ่งมีทั้งที่เป็นขยะทั่วไป หรือเรียกว่าขยะชุมชน ขยะอันตราย และขยะติดเชื้อ

ขยะจากการท่องเที่ยวเป็นได้ทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวมา และพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลนั้นจะเป็นทั้งที่เป็นที่ดินหรือทางสาธารณะ ซึ่งมีคำนิยามหมายความว่า สถานที่หรือทางซึ่งมิใช่เป็นของเอกชนและประชาชนสามารถใช้ประโยชน์หรือใช้สัญจรได้ พื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลมีทั้งที่เป็นชายหาด เกาะ และ พื้นที่ใต้ทะเลซึ่งเป็นสาธารณะที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ และมีอีกสถานที่หนึ่งหรือโรงแรม รีสอร์ท และที่พักแรมอื่น ๆ ซึ่งพื้นที่เหล่านี้ย่อมเป็นแหล่งให้เกิดการทิ้งขยะจากนักท่องเที่ยว และประชาชนผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวได้จึงต้องอยู่ในบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขฉบับนี้

ในส่วนของการจัดการขยะนั้น มีบัญญัติไว้ในหมวด 3 การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย มีบทบัญญัติ 3 มาตรา คือ

มาตรา 18 ว่าด้วยการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยที่มีในเขตราชการส่วนท้องถิ่นใดก็ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นนั้นในการดำเนินการจัดการโดยแยกกระบวนการจัดการขยะออกเป็น การเก็บ การขน และการกำจัด ซึ่งการดำเนินการจัดการขยะนั้นกฎหมายให้อำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะดำเนินการด้วยวิธีการ ดังนี้

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นดำเนินการเอง หรือ
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นร่วมดำเนินการกับหน่วยงานของรัฐอื่น หรือร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น หรือ
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมอบให้บุคคลใดหรือเอกชนใดดำเนินการแทน

โดยกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจของรัฐมนตรีย

ว่าการกระทรวงสาธารณสุขโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสาธารณสุขที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการดำเนินการร่วมกันได้

ในกรณีที่เป็นขยะอุตสาหกรรมที่ถือว่าเป็นขยะอันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานนั้นมี มาตรา 19 กำหนดเป็นข้อห้ามที่จะไม่ให้ท้องถิ่นดำเนินการแต่ให้ผู้ดำเนินการโรงงานที่มีของเสียอันตรายและผู้ดำเนินกิจการรับทำการเก็บ ขนหรือกำจัดของเสียอันตรายดังกล่าวต้องแจ้งการดำเนินการเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

การดำเนินการรับทำการเก็บ ขน หรือกำจัดขยะในทางธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วย การคิดค่าบริการนั้นกฎหมายฉบับนี้ห้ามไว้ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีมาตรา 20 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความสะอาดและการจัดระเบียบในการเก็บ ขน และกำจัด ขยะ ในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ห้ามการถ่าย เท ทิ้ง หรือทำให้มีขึ้นในที่หรือทางสาธารณะซึ่งสิ่งปฏิกูล หรือมูล ฝอย นอกจากในที่ที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดไว้ให้

(2) กำหนดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน

(3) กำหนดวิธีการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยหรือให้เจ้าของหรือผู้ ครอบครองอาคารหรือสถานที่ใด ๆ ปฏิบัติให้ถูกต้องด้วยสุขลักษณะตามสภาพหรือลักษณะการใช้ อาคารหรือสถานที่นั้น ๆ

(4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือ บุคคลอื่นที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน หรือกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

(5) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือ มูลฝอย เพื่อให้ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 ปฏิบัติตลอดจนกำหนดอัตราค่าบริการขั้นสูงตามลักษณะการให้บริการที่ผู้รับใบอนุญาตตามมาตรา 19 จะพึงเรียกเก็บได้

(6) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเพื่อให้ถูกต้องด้วย สุขลักษณะ

กฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้ “ราชการส่วนท้องถิ่น” ซึ่งเป็นองค์กรรัฐส่วนท้องถิ่น ได้แก่ เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่กฎหมายกำหนดให้เป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจโดยตรงในการจัดการขยะ และให้สามารถออกข้อกำหนดของท้องถิ่นในรูปของข้อบัญญัติจังหวัด เทศบัญญัติ ข้อบังคับตำบล ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร หรือข้อบังคับเมืองพัทยา เกี่ยวกับรูปแบบของการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอย (มาตรา 20 (3)) ได้เอง ดังนั้นราชการส่วนท้องถิ่นจึงอาจออกข้อกำหนดให้ผู้ทิ้งขยะทำการคัดแยกขยะตามประเภทที่กำหนดก่อน เพื่อการขนถ่าย ตลอดจนการทิ้งขยะตามวันที่กำหนดได้

นอกจากนี้ราชการส่วนท้องถิ่นสามารถใช้อำนาจตามมาตรา 20 (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมการให้บริการในการเก็บและขนมูลฝอยไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง (ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ กฎกระทรวงฉบับที่ 2 พ.ศ.2536) ซึ่งอาจหมายถึงการลดค่าธรรมเนียมให้กับผู้แยกขยะจากอัตราที่กำหนดไว้ แต่ราชการส่วนท้องถิ่นยังไม่มีอำนาจในการจัดเก็บค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะ ดังนั้น ในปัจจุบันอัตราค่าธรรมเนียมที่กำหนดไว้ท้ายกฎกระทรวงนั้นเป็นอัตราที่ไม่สะท้อนถึงค่าใช้จ่ายที่แท้จริงในการเก็บ ขน และกำจัดขยะในปัจจุบัน ทำให้ราชการส่วนท้องถิ่นต้องแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเหล่านี้ที่มีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี จึงทำให้การจูงใจทางเศรษฐศาสตร์ในประเด็นนี้ไม่อาจกระทำได้ นอกจากจะปรับปรุงอัตราเสียใหม่แล้วคำนวณค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นหากต้องเก็บ ขน และกำจัดขยะที่ยังไม่แยก แล้วนำไปปลดให้แก่ผู้ที่แยกขยะ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาวิธีการต่อไป อีกทั้งราชการส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการกำจัดขยะในเขตรับผิดชอบ (มาตรา 18 วรรคหนึ่ง) และในกรณีที่มีเหตุอันสมควร ราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลใดดำเนินการตามวรรคหนึ่งแทนภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่นหรืออาจอนุญาตให้บุคคลใดเป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยตามมาตรา 19 ก็ได้ (มาตรา 18 วรรคสอง) โดยราชการส่วนท้องถิ่นตามปกติมีอำนาจหน้าที่ในการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในท้องที่ของตน อาจมีทางเลือกอื่นนอกจากการดำเนินการเองอยู่ 2 ทาง คือ

1. ดำเนินการตามมาตรา 18 วรรคสอง โดยราชการส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้บุคคลบริษัทหรือองค์กรนิติบุคคลใดก็ได้ เป็นผู้ดำเนินการกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยแทนราชการส่วนท้องถิ่น หรือจะจ้างให้เอกชนรายใดเข้ามาดำเนินการแทนก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของราชการส่วนท้องถิ่น

2. ดำเนินการตามมาตรา 18 วรรคสองเช่นกัน โดยราชการส่วนท้องถิ่นเปิดให้เอกชนเข้ามารับอนุญาตดำเนินการเก็บ ขนหรือกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยโดยทำเป็นธุรกิจหรือโดยได้รับประโยชน์ตอบแทนด้วยการคิดค่าบริการจากผู้ใช้บริการ (มาตรา 19) โดยท้องถิ่นจะเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขตลอดจนอัตราค่าบริการที่ผู้รับอนุญาตจะสามารถเรียกเก็บได้

- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535

กฎหมายนี้ให้คำนิยามที่เป็นความหมายของคำว่า มูลฝอย หรือขยะ ในมาตรา 4 หมายความว่า เศษกระดาษ เศษผ้า เศษอาหาร เศษสินค้า ถุงพลาสติก ภาชนะที่ใส่อาหาร เศษมูลสัตว์ หรือซากสัตว์ รวมตลอดถึงสิ่งอื่นใดที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์หรือที่อื่น

คำนิยามนี้มีความแตกต่างจากคำนิยามในกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข คือ มีความหมายเฉพาะขยะชุมชน ที่ไม่รวมถึงขยะติดเชื้อหรือขยะอันตรายเนื่องจากคำนิยามที่ให้ไว้ นั้นให้รวมถึงสิ่งที่เก็บกวาดจากถนน ตลาด ที่เลี้ยงสัตว์ หรือที่อื่น ซึ่งสถานที่เหล่านั้นไม่น่าจะมีขยะติดเชื้อหรือขยะอันตรายจากโรงงานอุตสาหกรรม

กฎหมายนี้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณที่อยู่ติดกับทางเท้า และบุคคลใดในการดังต่อไปนี้ คือ

1. มีหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าที่อยู่ติดกับอาคารหรือบริเวณของอาคาร (มาตรา 6)

2. ห้ามมิให้เทหรือทิ้งกรวด หิน ดิน เลน หวาย หรือเศษวัตถุก่อสร้างลงในทางน้ำ หรือกองไว้ หรือกระทำด้วยประการใดๆ ให้วัตถุดังกล่าวไหลหรือตกลงในทางน้ำ (มาตรา 23)

3. ห้ามมิให้บ้านหรือถ่มน้ำลาย เสมหะ บ้วนน้ำมหากระ น้ำสกปรก เทหรือทิ้งสิ่งใด ๆ ลงบนถนนหรือบนพื้นรถหรือพื้นเรือโดยสาร (มาตรา 31 (1))

4. ห้ามมิให้ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในสถานสาธารณะ นอกpaces หรือในที่ราชการส่วนท้องถิ่นได้จัดไว้ (มาตรา 31(2))

5. ห้ามมิให้ทิ้งสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยลงบนที่สาธารณะ (มาตรา 32 (1))

6. ห้ามมิให้ปล่อยปละละเลยให้มีสิ่งปฏิกูลหรือมูลฝอยในที่ดินของตนในสภาพที่ประชาชนอาจเห็นได้จากที่สาธารณะ (มาตรา 32 (2))

7. ห้ามมิให้เท หรือทิ้งสิ่งปฏิกูล มูลฝอย น้ำโสโครกหรือสิ่งอื่นใดลงบนถนนหรือในทางน้ำ (มาตรา 33 วรรค 1)

หน้าที่ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารหรือบริเวณทางเท้าในการดูแลรักษาด้วยการกำหนดเป็นข้อห้ามที่จะทำในพื้นที่สกปรก และไม่เป็นระเบียบเรียบร้อยซึ่งหากพิจารณาแล้วจะพบว่าสิ่งที่ห้ามนั้นมีความหมายเช่นเดียวกับการห้ามทิ้งขยะเพียงแต่กำหนดสถานที่ไว้ชัดเจนกว่ากฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข ซึ่งในพื้นที่ท้องที่เฉพาะทางทะเลย่อมครอบคลุมถึงพื้นที่ตามที่ถูกกฎหมายฉบับนี้กำหนดไว้ และถ้าหากมีการบังคับใช้อย่างเคร่งครัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ย่อมหมายความว่าพื้นที่ท้องที่นั้นก็จะสะอาดปราศจากขยะและสิ่งสกปรกทั้งปวง จึงเท่ากับเป็นกฎหมายที่ใช้บังคับร่วมกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุขแล้วจะส่งผลให้แก้ปัญหาขยะในพื้นที่ท้องที่เฉพาะทางทะเลได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับการจัดการขยะนั้นกฎหมายฉบับนี้มีบัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ว่าด้วยการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เป็นการกำหนดให้เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยกเว้นองค์การบริหารส่วนจังหวัด (มาตรา 34/1 วรรค 1) และกำหนดวิธีการจัดการที่ให้ดำเนินการเช่นเดียวกับกฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข มาตรา 18 แต่มีบทบัญญัติเพิ่มเติมในเรื่องขยะที่เก็บขึ้นมาได้นั้นในกรณีที่สามารถนำกลับไปใช้ใหม่ได้ด้วยการ Reuse หรือ Recycle ให้มีอำนาจในการนำไปดำเนินการได้ (มาตรา 34/1 วรรค 2) นอกจากนี้ยังมีการกำหนดวิธีการในการจัดการของเสียอันตรายและของเสียไม่อันตรายตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน โดยกำหนดให้การจัดการเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน เว้นแต่ในกรณีที่มิใช่ของเสียอันตรายหรือของเสียไม่อันตรายปนอยู่กับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยที่ราชการส่วนท้องถิ่นจัดเก็บ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐหรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ได้รับมอบหมาย

ให้จัดเก็บ แจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน มาดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานต่อไป ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวต้องเริ่มดำเนินการภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง เมื่อพนักงานกำหนดเวลาดังกล่าวหากพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นยังมิได้ดำเนินการ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่น รวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเอกชนที่ได้รับมอบหมายให้จัดเก็บ ดำเนินการกับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยนั้นตามที่เห็นสมควร และให้สันนิษฐานว่าพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยโรงงานที่ได้รับแจ้ง จงใจละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบเพื่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใด (มาตรา 34/2)

โดยให้การเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานไว้เป็นการเฉพาะ ให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นที่จะต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือมาตรฐานนั้นด้วย

จากที่กล่าวมาถึงประเภทขยะและวิธีการจัดการ เก็บ ขน กำจัดขยะตามกฎหมายที่กล่าวมานั้น กรมควบคุมมลพิษสามารถจำแนก แยกประเภทขยะหรือมูลฝอยในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเล ออกได้เป็น 4 ประเภท คือ

1. ขยะที่ย่อยสลายได้ หรือ ขยะอินทรีย์ ส่วนใหญ่มาจากอาหารที่เหลือทิ้ง โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 64 ของมูลฝอยทั้งหมด
2. ขยะมีมูลค่าที่สามารถนำไปเปลี่ยนสภาพแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (Recycle) อาทิ ขวดน้ำพลาสติก
3. ขยะทั่วไป อาทิ กล่องโฟม ของขนมต่าง ๆ ถุงพลาสติก เป็นต้น อันเป็นขยะที่ใช้วิธีการกำจัดเท่านั้นเพราะหากนำไปรีไซเคิลเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ก็ไม่คุ้มค่า
4. ขยะอันตราย เช่น หลอดไฟ แบตเตอรี่ของยาฆ่าแมลง กระป๋องสี เป็นต้น รวมถึงขยะติดเชื้อ โดยขยะประเภทนี้ต้องใช้วิธีการจัดการและกำจัดเป็นการเฉพาะ

โดยขยะประเภทต่าง ๆ นี้มาตรา 34/3 กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการออกข้อกำหนดท้องถิ่นในเรื่อง

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์การจัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยในสถานที่เอกชนที่เปิดให้ประชาชนเข้าไปได้

- (2) กำหนดวิธีการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย

- (3) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมในการให้บริการของราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐ หรือราชการส่วนท้องถิ่นอื่นรวมทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือเอกชนที่ราชการส่วนท้องถิ่นมอบหมายให้ดำเนินการแทน ในการเก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

- (4) กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมใบอนุญาตตามมาตรา 34/2 ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

- (5) กำหนดการอื่นใดที่จำเป็นเกี่ยวกับการจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย เพื่อให้ถูกต้องด้วยสุลักษณะ

โดยการปฏิบัติหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นในการคัดแยก เก็บ ขน และกำจัดสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย ราชการส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินการให้เป็นไปตามข้อกำหนดของท้องถิ่นตามวรรคหนึ่งด้วย ทั้งนี้ให้ราชการส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่จัดให้มีที่รองรับสิ่งปฏิกูลและมูลฝอยตามที่สาธารณะและสถานสาธารณะให้เพียงพอและถูกสุลักษณะ

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีวิทยาการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ประกอบด้วย การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 และกฎหมายจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และกฎหมายการจัดการขยะ ของประเทศ ญี่ปุ่น และสาขานิติรัฐสังคมในการวิเคราะห์การจัดการขยะและน้ำเสีย การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ประชากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะและน้ำเสีย เช่น ผู้ประกอบการร้านค้า นักท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลอ่าวนาง การมีส่วนร่วมออกแบบ-ร่วมออกแบบ (Participatory Design, Co-Design) เป็นการให้ประชากรผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholders) มาร่วมออกแบบการจัดการขยะและน้ำเสียเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์

เพื่อการจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสีย และการรับฟังความคิดเห็น (Hearing) เป็นการนำเอารูปแบบการจัดการขยะและน้ำเสียจากข้อค้นพบและข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบว่าด้วยการจัดการขยะนำเสนอประชากรที่เกี่ยวข้องเพื่อการวิพากษ์และให้ข้อเสนอแนะที่การวิจัยนำไปปรับปรุงแก้ไขข้อบัญญัติท้องถิ่นที่จัดทำนั้นให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น

ผลการศึกษา

จากการวิจัยได้ทำการวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิเคราะห์ไปสู่การจัดทำเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่นว่าด้วยการจัดการขยะและน้ำเสียในพื้นที่ท่องเที่ยวทางทะเลจังหวัดกระบี่เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังต่อไปนี้

การจัดการขยะ

มีกระบวนการลดขยะ ดังนี้

1) การคัดแยกขยะจากแหล่งกำเนิดขยะก่อนทิ้ง

การคัดแยกขยะ หมายความว่า ขยะที่จะนำไปกำจัดนั้นจะมีสภาพของการเป็นขยะรวมทุกสิ่งที่ไม่ต้องการอีกต่อไปจึงทิ้งเพื่อการกำจัด แต่โดยเหตุที่ขยะที่ทิ้งรวมกันนั้นในสภาพขององค์ประกอบขยะจะมีขยะบางส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อีกจึงได้มีการวิจัยและได้คำตอบมาว่า ขยะที่ทิ้งนั้นสามารถแยกประเภทขยะ ได้เป็น

ขยะ Reuse หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปใช้ซ้ำได้อีก เช่น เสื้อผ้า

ขยะ Recycle หมายถึง ขยะที่สามารถนำไปแปลงเป็นของใช้ใหม่ด้วยกระบวนการทางเทคโนโลยี เช่น กระจกพลาสติกแปลงเป็นภาชนะพลาสติกด้วยกระบวนการผลิต

ขยะอันตราย เป็นขยะที่ปนเปื้อนด้วยสารเคมีที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เช่น ถุงปุ๋ยเคมี กระป๋องยาฆ่าแมลง หรือยาฆ่าสัตว์พิษ

ขยะติดเชื้อ เป็นขยะโรงพยาบาล หรือขยะที่ใช้ในการฆ่าเชื้อโรค เช่น สำลีเช็ดแผล

ขยะอินทรีย์ เป็นขยะที่เหลือจากขยะทั้ง 4 ประเภทที่กล่าวมาแล้ว คือ ขยะเศษอาหาร และขยะไปไม่ต่าง ๆ

ถ้าแหล่งกำเนิดขยะได้ทำการคัดแยกขยะตามประเภทดังกล่าวโดยใช้ถุงแยกขยะที่เป็นถุงขยะสีจำแนกประเภทขยะ ก็จะทำให้ขยะที่เหลือทิ้งลดน้อยลงได้ การคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่

สามารถลดปริมาณขยะที่จะกำจัดให้น้อยลงไปได้และมีการนำมาใช้ในหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น และสิงคโปร์ สำหรับขยะ Reuse และ ขยะ Recycle นั้นเป็นขยะที่มีมูลค่า หมายความว่าขยะทั้ง 2 ประเภทนี้สามารถนำไปขายได้โดยมีพ่อค้าขายของเก่ารับซื้อถึงแหล่งกำเนิดขยะ ส่วนขยะ Recycle จำเป็นที่จะต้องกำจัดโดยวิธีการเฉพาะซึ่งเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะรับไปดำเนินการหรือพ่อค้าขายของเก่ารับซื้อไปส่งโรงงาน Recycle และ ขยะติดเชื้อ นั้นต้องใช้วิธีการเผาเพื่อไม่ให้เชื้อโรคจากขยะแพร่กระจายซึ่งโรงพยาบาลจะรับกำจัด ส่วนขยะอินทรีย์นั้นเป็นหน้าที่โดยตรงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเก็บ ขน และกำจัด ซึ่งกระบี่ใช้วิธีการฝังกลบซึ่งท้องถิ่นจะจัดให้มีพื้นที่ฝังกลบใหม่ก็ต้องจัดการที่ฝังกลบให้ถูกสุขลักษณะ (Sanitary Landfill) ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

2) การเก็บขนขยะตามประเภทขยะที่คัดแยก

เพื่อที่จะให้เกิดการคัดแยกขยะตามประเภทขยะที่กำหนดไว้นั้นการวิจัยพบว่าประเภทขยะมีความสัมพันธ์กับการเก็บขน หมายความว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่ในการเก็บขนจะต้องกำหนดวันเวลาการเก็บขนตามประเภทขยะ กล่าวคือ การเก็บขนขยะตามวันตามประเภทขยะ คือ ขยะ Reuse เก็บอาทิตย์ละครั้ง เก็บทุกวันเสาร์ ขยะ Recycle เก็บอาทิตย์ละครั้ง เก็บทุกวันพุธ ขยะอันตราย เก็บเดือนละ 2 ครั้ง เก็บทุกวันที่ 1 และวันที่ 15 ของทุกเดือน ขยะติดเชื้อ ให้นำไปทิ้งยังที่ทิ้งที่ตั้งไว้ในชุมชนเป็นที่ทิ้งขยะติดเชื้อ (Drop-off center) เก็บอาทิตย์ละครั้งทุกวันอังคาร ขยะอินทรีย์เก็บทุกวัน เหตุผลในการกำหนดดังกล่าวเพื่อช่วยพนักงานเก็บขนขยะทำงานได้สะดวก เหมาะสมกับชนิดของขยะแต่ละประเภทเพื่อความสะอาดเรียบร้อย ซึ่งหากการเก็บขยะเป็นไปตามที่กำหนด

3) มาตรการส่งเสริมให้มีการคัดแยกขยะ

การจะให้ผู้ผลิตขยะที่เป็นประชาชนในชุมชน เจ้าของหรือผู้ดำเนินกิจการสถานบริการต่าง ๆ หรือโรงแรม และที่พักแรมดำเนินการคัดแยกขยะนั้น การวิจัยกำหนดให้มีมาตรการในลักษณะของการส่งเสริม และจูงใจ 2 มาตรการ คือ

(1) การลดค่าธรรมเนียมในการเก็บ ขน ขยะ

(2) การกำหนดวันเก็บขนขยะตามประเภทขยะ กล่าว

คือ ขยะ Reuse และ ขยะ Recycle เก็บอาทิตย์ละครั้ง ขยะอันตราย เก็บเดือนละ 2 ครั้ง ขยะติดเชื้อ ให้นำไปทิ้งยังที่ทิ้งที่

ตั้งไว้ในชุมชนเป็นที่ทิ้งขยะติดเชื้อ (Drop-off center) เพื่อทิ้งขยะจะได้นำไปกำจัดต่อไป ขยะทิ้งเป็นขยะที่ส่งกลิ่นได้จึงต้องเก็บขนทุกวัน สำหรับมาตรการที่นำมาใช้ก็คือหากผู้ผลิตขยะไม่ได้ดำเนินการคัดแยกขยะตามประเภทที่กำหนดไว้ และไม่ได้ทิ้งขยะตามวันเก็บ ขนที่กำหนดไว้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเก็บ ขน ก็จะไม่เก็บขยะให้

4) การมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ประชาชน ร้านค้า มีส่วนร่วมในการดูแลความสะอาดตั้งแต่ร้านค้าจนถึงทางเดินชายหาด มีการสอดส่องดูแลการทิ้งขยะของนักท่องเที่ยว การมอบถุงขยะให้กับนักท่องเที่ยวและการช่วยคัดกรองการคัดแยกขยะ การทิ้งขยะ การคัดแยกขยะของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ประชาชนในการจัดการมูลฝอยของแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลนั้น ได้มีมาตรการในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยมีข้อมูลจากการสัมภาษณ์สนทนพบว่า ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลพื้นที่ในการเก็บข้อมูลนั้น ในบริเวณพื้นที่อ่าวนางได้มีการรณรงค์ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการมูลฝอยด้วยการรณรงค์ให้ประชาชนมีการคัดแยกมูลฝอยก่อนทิ้ง การรณรงค์ของครัวเรือน และร้านค้าต่าง ๆ ที่เชิญชวนให้ประชาชนนำถุงขยะมาวางไว้หน้าบ้านและให้รถเก็บขยะเข้ามาเก็บขยะในเวลาหนึ่งทุ่มจนถึงเที่ยงคืนเป็นต้นไป แต่ไม่ปรากฏบทบาทที่เป็นรูปธรรมของภาครัฐที่กำหนดมาตรการที่จะเป็นการจูงใจให้ประชาชนปฏิบัติตาม อีกทั้งยังไม่มีสภาพบังคับให้ต้องปฏิบัติตาม เนื่องจากกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการมูลฝอยได้แก่พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 มาตรา 18 กำหนดเพียงให้ท้องถิ่นมีอำนาจในการเก็บ ขน หรือกำจัดมูลฝอย มาตรา 20 กำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเกี่ยวกับการถ่าย เททิ้งมูลฝอย และจัดให้มีที่รองรับมูลฝอยตามที่หรือทางสาธารณะและสถานที่เอกชน และตามกฎหมายกระทรวง สุขลักษณะการจัดการมูลฝอยทั่วไป พ.ศ. 2560 ที่กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินการในการทิ้ง เก็บ ขน และกำจัดมูลฝอย และในข้อ 5 กำหนดให้มีการคัดแยกแต่เพียงมูลฝอยทั่วไปและมูลฝอยอันตรายเท่านั้น แต่ไม่ได้มีการกำหนดให้ต้องมีการคัดแยกมูลฝอยทั่วไปโดยแยกตามประเภท เช่น ขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่หรือใช้ซ้ำ ขยะที่ย่อยสลายได้ ขยะที่ย่อยสลายไม่ได้ ขยะอันตราย เป็นต้น เมื่อไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องมีการคัดแยกมูลฝอยจึงไม่เกิดสภาพบังคับให้ประชาชนต้องปฏิบัติตาม จึงทำให้การจัดการ

มูลฝอยที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาการจัดการขยะ และไม่สามารถจัดการขยะให้เกิดประสิทธิผลดังเช่นการจัดการขยะในต่างประเทศหลาย ๆ แห่งที่มีกฎหมายกำหนดมาตรการต่าง ๆ ในการดำเนินการเพื่อจัดการขยะ

5) การจัดการน้ำเสีย

การจัดการปัญหาน้ำเสียในประเทศไทยนั้น กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจหน้าที่ในการจัดการเรื่องน้ำเสีย โดยกรมควบคุมมลพิษมีนโยบายในการจัดทำแผนฟื้นฟูและปรับปรุงระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนทั่วประเทศ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะเร่งดำเนินการ ฟื้นฟูสภาพของระบบบำบัดน้ำเสียรวมของชุมชนให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเร่งสร้างเสริมศักยภาพและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถบริหารระบบบำบัดน้ำเสียได้อย่างมีประสิทธิภาพและต่อเนื่อง ภายใต้แผนการจัดการน้ำเสียชุมชนแห่งชาติ

แผนการจัดการน้ำเสียชุมชนแห่งชาติ เป็นแผนการจัดการที่มุ่งแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมทุกด้าน ทั้งการแก้ไข ฟื้นฟู ควบคุม ป้องกันรวมถึงการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นแผนแม่บทในการจัดการปัญหาน้ำเสียที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อม สามารถบริหารจัดการน้ำเสียจากชุมชนได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนและประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจดำเนินการ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนและกำกับดูแลด้านนโยบาย กฎหมาย การบริหารจัดการ การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ ซึ่งการจัดการด้านน้ำเสียของเทศบาลนั้น เป็นไปตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 มาตรา 51(1) มาตรา 53(2) และมาตรา 56(1) ที่กำหนดให้เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครมีอำนาจในการจัดให้มีน้ำสะอาดและควบคุมให้อาคารสถานที่ต่าง ๆ มีระบบบำบัดน้ำเสียตามลักษณะและประเภทของอาคารที่กำหนดในกฎกระทรวงฉบับที่ 44 (พ.ศ.2538) และฉบับที่ 51 (พ.ศ. 2541) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เพื่อให้น้ำเสียที่เกิดขึ้นในแต่ละวันเป็นน้ำทิ้งที่มีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานน้ำทิ้งก่อนปล่อยน้ำทิ้งออกมาสู่ทางระบายน้ำและระบบบำบัด

น้ำเสียรวมของชุมชนนั้นจะต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดตามกฎหมายกำหนด

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พบว่า ในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลกระบี่ มีปริมาณน้ำเสียที่เกิดจากสถานประกอบการ จากชุมชน และจากร้านค้า ซึ่งระบบบำบัดน้ำเสียยังมีไม่เพียงพอต่อปริมาณน้ำเสียที่เกิดขึ้นทุกวัน แต่ที่เป็นปัญหาก็คือเนื่องจากเทศบาลและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่มีระบบบำบัดน้ำเสียรวม และสถานประกอบการบางแห่งมีพื้นที่ขนาดเล็กไม่เพียงพอต่อการติดตั้งระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้น้ำเสียที่ถูกปล่อยลงมาสู่คลองสาธารณะ สู່แหล่งน้ำสาธารณะ ซึ่งสร้างปัญหาของน้ำเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็นรบกวน นอกจากนี้ในบางครั้งเมื่อเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ทำให้น้ำเสียในระบบบำบัดล้นออกมาสู่สาธารณะทำความเดือดร้อนให้แก่คนในชุมชน ข้อมูลเช่นนี้ย่อมชี้ให้เห็นถึงปัญหาน้ำเสียในแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลในจังหวัดกระบี่ที่จำเป็นจะต้องหามาตรการในการจัดการเพื่อลดและบรรเทาปัญหานี้ลงไป

อภิปรายผล

ในการจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย เป็นคำตอบที่ได้จากกระบวนการที่กำหนดไว้ 2 ส่วน คือ การกำหนดประเด็นที่เป็นสาระสำคัญที่จะนำไปสู่โครงสร้างของข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบ และกระบวนการมีส่วนร่วมในการออกแบบกฎหมายและนำไปสู่คำตอบของการวิจัยคือ การจัดทำกฎหมายต้นแบบ (Model Law) เพื่อการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย ด้วยการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นท้องถิ่นเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย โดยนำเอาข้อค้นพบของงานวิจัยตามวิธีวิทยาการวิจัยที่กำหนดไว้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์และจัดทำเป็นร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย พ.ศ. และดำเนินการจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น (Hearing) จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำความเห็นและข้อสังเกตมาแก้ไขปรับปรุงให้ร่างกฎหมายมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นสามารถนำไปใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับการจัดทำร่างข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมด้านขยะ และน้ำเสีย พ.ศ. ที่ได้จัดทำขึ้นมีโครงสร้างกฎหมายและรายละเอียดของโครงสร้างกฎหมาย ดังนี้ ส่วนแรก เป็นการบัญญัติ

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดถึงช่วงเวลาใช้บังคับโดยกำหนดไว้ให้เริ่มบังคับหลังจากที่มีประกาศในราชกิจจานุเบกษาหกสิบวัน เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เตรียมเพื่อการบังคับตามกฎหมาย ให้เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งอื่นใดที่ขัดหรือแย้งกับข้อบัญญัติท้องถิ่นนี้เป็นอันตกไป ให้นายกองคการบริหารส่วนตำบลเป็นผู้รักษาการตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนี้ และมีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่ง เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติท้องถิ่นนี้ ส่วนที่สอง ลักษณะ 1 เป็นบทบัญญัติทั่วไปที่กำหนดบทนิยามเพื่ออธิบายความหมายเฉพาะ ส่วนที่สาม ลักษณะ 2 เป็นส่วนที่กำหนดให้มีคณะกรรมการจัดการขยะ และน้ำเสีย ที่มา องค์ประกอบ วาระการดำรงตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ส่วนที่สี่ ลักษณะ 3 การจัดการขยะแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ส่วนที่ 1 บททั่วไป กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะ และมีอำนาจหน้าที่ในการให้ความรู้ และสนับสนุนให้มีการลดปริมาณขยะ การคัดแยกขยะตั้งแต่ต้นทาง ส่วนที่ 2 หน้าที่ของผู้อนุมัติให้เกิดขยะ เป็นการกำหนดหน้าที่ให้กับประชาชนที่ต้องทำการคัดแยกขยะตั้งแต่ภายในครัวเรือน อาคาร สถานที่ สถานประกอบการที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง การนำขยะไปใช้ซ้ำ และการจัดการต่าง ๆ เกี่ยวกับขยะตามลักษณะและประเภทที่กฎหมายกำหนด รวมถึงกำหนดมาตรการจูงใจให้ผู้ที่ปฏิบัติตามที่กฎหมายกำหนดมีสิทธิได้รับการยกเว้นค่าธรรมเนียมในการกำจัดขยะและสภาพบังคับทางกฎหมาย 5) ส่วนที่ห้า ลักษณะ 4 การจัดการน้ำเสีย กำหนดหน้าที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารต้องจัดให้มีระบบบำบัดเพื่อให้เป็นน้ำทิ้งที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่มีกฎหมายกำหนดไว้ และ 6) ส่วนที่หก ลักษณะ 5 การมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

สำหรับการจัดการปัญหาขยะและน้ำเสียทั่วไปในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลและพื้นที่ชายฝั่งทางทะเลนั้น เพื่อให้การจัดการปัญหาดังกล่าวเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพดังเช่นพื้นที่ตำบลอ่าวนาง จังหวัดกระบี่ จึงควรมีการจัดทำข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อจัดการสภาพปัญหาดังกล่าวมาข้างต้นเช่นเดียวกับงานวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2558). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). วิญญูชน
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2555). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน ว่าด้วยรัฐ รัฐธรรมนูญและกฎหมาย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงวิญญูชน.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2557). *การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต*. วิญญูชน.
- นันทพล กาญจนวัฒน์. (2555). *ข้อบัญญัติท้องถิ่นต้นแบบเพื่อการลดขยะและจัดมลพิษสิ่งแวดล้อม*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี]. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ประยูร กาญจนกุล. (2538). *การบรรยายกฎหมายปกครอง*. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนีย์ มัลลิกะมาลย์ วนิดา ลาวัณย์ทักษิณ และนันทพล กาญจนวัฒน์. (2553). *การจัดทำแผนรองรับวิกฤติการณ์สภาวะสิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อด้านการท่องเที่ยวจำแนกตามปัญหาขยะและน้ำเสีย*. รายงานวิจัยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- นครินทร์ เมฆไตรรัตน์ และคณะ. (2546). *ทิศทางการปกครองส่วนท้องถิ่นไทยและต่างประเทศเปรียบเทียบ*. วิญญูชน.
- อนันตชัย นาระถิ. (2552). *คู่มือกฎหมายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 2). สุตรไพศาล
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). *การปกครองท้องถิ่นว่าด้วยทฤษฎี แนวคิด และหลักการ*. เอ็กเปอร์เน็ท.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์. (2550). *กฎหมายการปกครองท้องถิ่น*. เอ็กเปอร์เน็ท.
- จรัส สุวรรณมาลา. (2544). *การพัฒนาคุณภาพบริการสาธารณะขององค์กรส่วนท้องถิ่น*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.